

Praca badawcza pt.

„Metodologia i wdrożenie regionalnych rachunków publicznych na poziomie województw (NTS 2)”

STRESZCZENIE RAPORTU KOŃCOWEGO W JĘZYKU NIETECHNICZNYM

Praca powstała w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 i została zrealizowana na podstawie umowy nr 18/BR-POPT/CBiES/2015 zawartej dnia 1 grudnia 2014 r. wraz z Anekssem nr 1 z dnia 17 lipca 2015 r. pomiędzy Głównym Urzędem Statystycznym z siedzibą w Warszawie a Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS z siedzibą w Jachrance.

Jachranka, październik 2015 r.

Wykonawca:

Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS

Dyrektor Mariusz Kraj

Kierownik Projektu:

Dorota Doniec

Koordynator projektu:

Dorota Doniec

Opracował zespół badawczy:

*Natalia Baron, Aleksandra Bartoń, Marcin Byrczek, Barbara Goleniec, Katarzyna Gozdek,
Aurelia Hetmańska, Grażyna Kwiatkowska, Alina Łopato, Łukasz Łopato, Mariusz Madejski,*

Anita Perzyna, Jolanta Sota, Ewa Szczerbińska, Małgorzata Szczygieł

i pozostali członkowie zespołu badawczego

CEL PRACY BADAWCZEJ

Głównym celem pracy badawczej pt. „Metodologia i wdrożenie regionalnych rachunków publicznych na poziomie województw (NTS 2)” było opracowanie metodologii regionalnych rachunków publicznych obejmujących dochody i wydatki publiczne w ujęciu regionalnym oraz przeprowadzenie eksperymentalnych obliczeń.

ETAPY PRACY BADAWCZEJ

Pierwszym etapem prac było określenie zakresu systemu informacji o dochodach i wydatkach publicznych, to jest określenie zakresu podmiotowego oraz przedmiotowego regionalnych rachunków publicznych w układzie województw (NTS 2), przy czym zagadnieniem kluczowym było określenie zakresu podmiotowego. Analiza zapisów ustawy o finansach publicznych, metodologii „Europejskiego Systemu Rachunków” (ESA 2010) oraz „Podręcznika deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych” pozwoliła na przyjęcie założenia, że system regionalnych rachunków publicznych powinien być zgodny zakresowo ze statystyką sektora instytucji rządowych i samorządowych prowadzoną według zasad ESA 2010.

Konsekwencją ustalonego wcześniej zakresu podmiotowego regionalnych rachunków publicznych zgodnego z zakresem sektora instytucji rządowych i samorządowych było przyjęcie transakcji dochodów i wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych określonych w metodologii ESA 2010.

Takie podejście pozwoliło na osiągnięcie spójności oraz zgodności opracowywanych informacji, co do zakresu, pojęć i klasyfikacji, z innymi dziedzinami statystyki publicznej. Ponadto przyjęty zakres podmiotowy i przedmiotowy pozwolił na korzystanie przy obliczaniu poszczególnych transakcji z danych pozyskanych wcześniej w rachunkach regionalnych.

Kolejnym etapem prac była inwentaryzacja dostępnych oraz rozpoznanie nowych źródeł danych. Podczas wykonywanej pracy badawczej wykorzystano badania statystyczne prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny i inne instytucje ujęte w programie badań statystycznych statystyki publicznej oraz źródła pozastatystyczne, tj. dane z dostępnych systemów administracyjnych oraz udostępnione publicznie zasoby informacyjne różnych instytucji. Ważnym punktem była analiza informacji dotyczących ostatecznych beneficjentów środków budżetowych.

Przed wykonaniem obliczeń, w oparciu o opracowane algorytmy, dokonano szczegółowego rozpoznania poszczególnych transakcji w zakresie rodzajów ujmowanych dochodów i wydatków oraz wskazano odpowiednie źródła danych niezbędne do prawidłowego przypisania ich do województw (w tym źródła pozastatystyczne niewykorzystywane w obliczeniach rachunków regionalnych). Dochodom i wydatkom przypisano odpowiednie kody ESA 2010.

Regionalizację poszczególnych rodzajów transakcji dotyczących dochodów i wydatków publicznych w przekroju województw przeprowadzono w oparciu o metody analogiczne do stosowanych w rachunkach regionalnych. Są to metody: z dołu do góry, pseudo z dołu do góry, z góry na dół, pseudo z góry na dół oraz mieszana. Zastosowanie konkretnej metody uzależnione było od rodzaju i szczegółowości dostępnych danych. Do rozszacowania danych wykorzystano wskaźniki regionalizacji w miarę możliwości skorelowane z regionalną strukturą beneficjentów/wydatkowania/drugiej strony transakcji.

Następnie dokonano konsolidacji danych poprzez pomniejszenie wartości dochodów i wydatków o transfery wewnątrzsektorowe, a także wydzielono kwoty dotyczące transakcji nieregionalizowanych.

Otrzymane wyniki zbilansowano ze skonsolidowanymi wynikami z rachunków narodowych pomniejszonymi o wartości nieregionalizowane.

Analiza wykorzystania klasyfikacji COFOG w rachunkach narodowych pozwoliła przyjąć, że możliwe jest również jej zastosowanie do zestawiania danych o wydatkach na poziomie województw. Wymaga to jednak wykonania bardzo czasochłonnych prac związanych z przypisaniem wydatków jednostek zaliczonych do sektora instytucji rządowych i samorządowych do odpowiednich kodów klasyfikacji COFOG na poziomie jednostek lokalnych rodzajów działalności. Prace w tym zakresie będą kontynuowane.

WYNIKI PRACY BADAWCZEJ

Efektom wykonanej pracy badawczej było opracowanie wyników eksperymentalnych obliczeń dochodów i wydatków publicznych (sektora instytucji rządowych i samorządowych) w przekroju województw (NTS 2/NUTS 2) za 2012 rok oraz przedstawienie ich w formie opisowej i graficznej.

Podstawowe dane pozwalające scharakteryzować zróżnicowanie dochodów i wydatków w poszczególnych województwach zostały zestawione w poniższej tabelicy.

Tabl. 1. Dochody i wydatki według województw w 2012 r.

Województwa	Dochody		Wydatki	
	w mln zł	w odsetkach	w mln zł	w odsetkach
POLSKA	625 739	100,0	636 144	100,0
Dolnośląskie	53 736	8,6	47 814	7,5
Kujawsko-pomorskie	27 291	4,4	31 715	5,0
Lubelskie	25 593	4,1	33 111	5,2
Lubuskie	13 097	2,1	15 791	2,5
Łódzkie	38 536	6,2	44 791	7,0
Małopolskie	47 827	7,6	53 708	8,4
Mazowieckie	142 644	22,8	105 525	16,6
Opolskie	12 832	2,1	14 757	2,3
Podkarpackie	24 719	4,0	32 385	5,1
Podlaskie	14 344	2,3	17 890	2,8
Pomorskie	36 460	5,8	36 190	5,7
Śląskie	75 229	12,0	78 824	12,4
Świętokrzyskie	15 099	2,4	19 025	3,0
Warmińsko-mazurskie	17 722	2,8	23 137	3,6
Wielkopolskie	56 918	9,1	53 202	8,4
Zachodniopomorskie	23 693	3,8	28 277	4,4

Ź r ó d ł o: opracowanie własne

Polskie województwa są wyraźnie zróżnicowane ze względu na powierzchnię, liczbę i strukturę ludności, stan gospodarki i warunki naturalne. Widoczne są również różnice w dochodach i wydatkach publicznych.

W 2012 r. dochody publiczne wyniosły 625739 mln zł. W przekroju województw widoczna jest ich koncentracja i rozpiętość – największy udział w pozyskaniu dochodów publicznych miało województwo mazowieckie (22,8%), a najmniejszy województwa: opolskie i lubuskie (2,1%). Na cztery województwa – mazowieckie, śląskie, wielkopolskie i dolnośląskie – przypadała ponad połowa (52,5%) wszystkich dochodów publicznych. W grupie województw o najmniejszych udziałach (poniżej 3%) w gromadzeniu dochodów publicznych, oprócz województw: opolskiego i lubuskiego, znalazły się także województwa: podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie.

Wydatki publiczne w 2012 r. wyniosły 636144 mln zł. Ich zróżnicowanie było mniejsze niż dochodów publicznych, a udział województwa mazowieckiego w wydatkach publicznych był na niższym poziomie (16,6%). W grupie województw o największych udziałach w wydatkach publicznych, oprócz województwa mazowieckiego, znalazły się również województwa: śląskie, małopolskie

i wielkopolskie. We wszystkich pięciu województwach, które miały najniższe udziały w gromadzeniu dochodów publicznych, odnotowano wyższe udziały w wydatkach publicznych.

Ponadto efektami rzeczowymi wykonanych zadań jest raport końcowy oraz opracowanie metodyczne z pracy badawczej pt. „Metodologia i wdrożenie regionalnych rachunków publicznych na poziomie województw (NTS 2)”.

PODSUMOWANIE

Zaplanowane zadania zostały wykonane zgodnie z założeniami podpisanej umowy, tj. wypracowano metodykę obliczeń dochodów i wydatków publicznych na poziomie województw (NTS 2) zapewniającą spójność opracowywanych informacji z rachunkami narodowymi (statystyką sektora instytucji rządowych i samorządowych) oraz rachunkami regionalnymi, jak również wykonano eksperymentalne obliczenia dochodów i wydatków na podstawie przyjętych założeń metodologicznych, wybranych źródeł danych oraz metod regionalizacji.

Z uwagi na bardzo obszerny zakres tematyczny systemu regionalnych rachunków publicznych czas zaplanowany na realizację pracy badawczej okazał się zbyt krótki, co związane jest z:

- koniecznością zapewnienia dostępu do wielu baz danych będących w zasobach instytucji publicznych,
- potrzebą dostępu do informacji na temat zarówno beneficjentów jak i kierunków wydatkowania przez nich pieniędzy w celu uzyskania pełnego obrazu w zakresie ostatecznych beneficjentów i określenia ich lokalizacji,
- udoskonaleniem metod regionalizacji dochodów i wydatków publicznych z uwzględnieniem danych ze źródeł, do których dostępu obecnie jeszcze nie posiadamy.

Przeprowadzone analizy i wykonane w projekcie prace mają charakter pionierski, a wypracowane metody regionalizacji dochodów i wydatków publicznych są dopiero początkiem działań, które powinny być podejmowane w celu utworzenia kompletnego systemu rachunków publicznych.